

NORGES VASSDRAGS- OG ELEKTRISITETSVESEN
INFORMERER OM:

KONSESJONSBEHANDLING

VASSDRAGS- UTBYGGING

NORGES VASSDRAGS-
OG ENERGIDIREKTORAT
BIBLIOTEKET

FORORD

Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE) er tillagt en rekke oppgaver i forbindelse med landets konsesjonslovgivning. Disse oppgavene er fordelt på direktoratene i NVE i samsvar med direktoratenes øvrige arbeidsoppgaver.

NVE's konsesjonsbehandling skjer i medhold av følgende lover:

- 1. Lov 14 desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom (ervervsloven).*
- 2. Lov 14 desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer (reguleringsloven).*
- 3. Lov 15 mars 1940 nr. 3 om vassdragene (vassdragsloven).*
- 4. Lov 19 juni 1969 nr. 65-VII om bygging og drift av elektriske anlegg (elektrisitetsloven).*

Denne brosjyre tar for seg den konsesjonsbehandling som foregår ved Vassdragsdirektoratet og som gjelder vassdragsutbygging i medhold av de tre førstnevnte lover.

Vassdragsdirektoratet trekker i nødvendig grad nytte av all ekspertise innen NVE ved behandling av konsesjonssaker. Foruten direktoratets egne fagavdelinger yder således også Elektrisitetsdirektoratet og Juridisk avdeling ved Administrasjondirektoratet bistand.

I annen brosjyre blir det gjort rede for konsesjonsbehandling ved bygging og drift av elektriske anlegg i medhold av elektrisitetsloven, og behandling av kraftleiekonsesjoner i medhold av ervervsloven. Behandlingen av disse konsesjonssaker foregår ved Elektrisitetsdirektoratet. Dette direktoratet behandler elektrisitetssaker og har bl.a. som oppgave å koordinere utbygging av landets elektrisitetsforsyning.

**NVE – INFORMASJONSKONTORET
OKTOBER 1980**

INNLEDNING

Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE) er Olje- og energidepartementets fagetat i vassdragsspørsmål og er overlatt den detaljerte forberedende behandling av søknader om tillatelse til iverv, regulering og utbygging av vassdrag for kraftutbyggingsformål.

NVE består av fire selvstendige direktorater:

1. Direktoratet for administrative, juridiske og økonomiske saker.
2. Vassdragsdirektoratet.
3. Elektrisitetsdirektoratet.
4. Direktoratet for Statskraftverkene.

De foran nevnte vassdragsaker sorterer under Vassdragsdirektoratet. Virksomheten i dette direktoratet omfatter dessuten - nevnt i grove trekk - generelle hydrologiske undersøkelser herunder is- og grunnvannsundersøkelser, landskapspleie og naturvernarbeider særlig i tilknyt-

ning til kraftutbygging, forbyggings- og senkingsarbeider av hensyn til jordvern, og undersøkelser av landets vasskraftkilder. Direktoratet rår således over en rekke fagkontorer og fagfolk - også på det ikke-tekniske plan - i de spørsmål som vanligvis står i forgrunnen i forbindelse med konssjonssaker.

Når det gjelder de øvrige direktorater i NVE skal her bare nevnes at Direktoratet for Statskraftverkene forestår planlegging, bygging og drift av statens reguleringsanlegg, kraftverker og kraftledninger, selger kraft en gros og forestår eksport og import av elektrisk kraft. Statskraftverkene fremmer forslag om statsreguleringer. Disse forslag sendes Vassdragsdirektoratet og behandles på samme måte som søknader fra andre. Det er nødvendig å presisere dette, for ikke så sjeldent kommer det fram uttalelser som tyder på at mange ikke er klar over Statskraftverkenes stilling vis-à-vis Vassdragsdirektoratet i denne forbindelse.

LOVER

Det er tre hovedtyper vassdrags-saker, og lovverket har fastsatt forskjellige regler for behandling av disse:

1 Søknad om konsesjon på er-verv av fallrettigheter i hen-hold til lov av 14. 12. 1917 om er-verv av vassfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. med sen-ere endringer, hovedsakelig av 19. 6. 1969. Loven kalles vanlig-vis ervervsloven.

2 Søknad om tillatelse til regu-lering av vassdrag i henhold til lov av 14. 12. 1917 om vassdrags-reguleringer med senere endrin-ger hovedsakelig av 10. 4. 1959 og 19. 6. 1969. Loven kalles van-ligvis reguleringsloven.

3 Søknad om tillatelse til eks-propriasjon av grunn og ret-tigheter for utbygging av en fall-strekning, samt tillatelse av hen-syn til allmenne interesser. Slik søknad fremmes etter lov om vassdragene av 15. 3. 1940. Loven kalles vanligvis vassdrags-loven.

Ervervsloven gjelder erverv av eiendomsrett og bruksrett til vassfall.

Reguleringsloven er en spe-siallov som gjelder regulering av vassføringen i vassdrag for å fremme industrielle formål. Det vil i det alt vesentlige si regulering for vasskraftformål.

Vassdragsloven er den gene-relle lov om vassdragene, og den inneholder bestemmelser som gjelder den enkeltes rettigheter og plikter såvel som allmenne in-teresser ved inngrep i vassdraget. De allmenne interesser omfatter særlig fiske, ferdsel, fløting og estetiske forhold. Loven innehol-dar også regler om ekspropria-sjon av grunn og rettigheter i for-bindelse med kraftutbygging.

SAKER ETTER VASSDRAGSLOVEN

Vasskraftutbygging (inntak, driftstunnel, rørgate, kraftstasjon) som berører vassdraget fra der vannet tas ut av elva til der det kommer tilbake, behandles etter reglene i vassdragsloven.

Søknad om ekspropriasjon for utbygging skal inneholde nøyaktige opplysninger om virkning både m.h.t. fordeler og skader. Søknaden skal kunngjøres og legges ut for offentligheten til uttalelse. Den blir av Vassdragsdirektoratet sendt til Miljøverndeparte-

mentet og til berørte kommuner, fylkeskommuner og andre instanser. Den sendes også til interesserete som ber om det. Fristen for uttalelse kan i henhold til loven settes helt ned til 20 dager.

Saker etter vassdragsloven behandles av NVE's hovedstyre som avgir innstilling til Olje- og energidepartementet. Endelig avgjørelse treffes av Kongen. Eksempler på slike saker er utbyggingene av Bingsfoss, Funnefoss og Hunderfoss i Glåma/Lågen og Nes kraftverk i Hallingdal.

SAKER ETTER ERVERVSLOVEN

I rene ervervslosaker blir ikke inngrepene i vassdraget tatt opp til behandling. Det skjer først i for-

bindelse med søknad om regulering og utbygging.

SAKER ETTER REGULERINGSLOVEN

Reguleringsloven gjelder for vasskraftutbygging når det finner sted en utjevning av vassføringen over året - det vil si en økning av årets lavvassføring og lagring av vann fra vassrike perioder og eventuelt ved overføring av vann fra et annet vassdrag. Når denne økningen utgjør over 500 naturhestekrefter i et enkelt eller flere fall som kan utnyttes under ett

eller over 3000 nat.hk samlet for hele vassdraget, er reguleringen i alle tilfelle konsesjonspliktig.

Konsesjonsplikt inntrer også uavhengig av økningen dersom vesentlige allmenne skader oppstår som følge av forandring av naturforholdene.

Dersom kraftøkningen utgjør minst 20.000 nat.hk eller betydelige interesser står mot hver-

andre, skal saken behandles i Stortinget. I alle andre tilfeller treffes avgjørelsen av Kongen. Dersom Olje- og energidepartementet avslår en søknad, kan søkeren anke avgjørelsen til Stortinget.

Behandlingen av saker etter re-

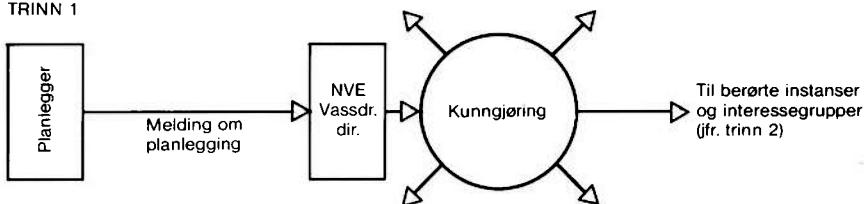
guleringsloven faller naturlig i tre faser:

1. Planleggingsfasen
2. Søknadsfasen
3. Helhetsvurderings- og beslutningsfasen

1. PLANLEGGINGSFASEN

1. Planleggingsfasen i.h.t. § 4a i vassdragsreguleringsloven.

TRINN 1

Ved kraftutbygging som krever tillatelse etter reguleringsloven, foregår det i dag en åpen planlegging. Det skal sendes forhåndsmelding til NVE-Vassdragsdirektoratet når planleggingen starter. I meldingen skal det oppgis hvilke vassdrag eller deler av vassdrag som planene antas å ville omfatte, og en skal såvidt mulig gi opplysninger om virkninger av betydning for allmenne interesser så som vitenskap, kultur, naturvern og friluftsliv.

Forhåndsmeldingen blir gjort kjent gjennom Norsk Lysingsblad og lokalpressen.

Dessuten orienterer NVE følg-

ende institusjoner ved å sende dem kopi av kunngjøringen:

- Olje- og energidepartementet
- Miljøverndepartementet
- Statens forurensningstilsyn
- Landbruksdepartementet (reindrift)
- Jorddirektøren
- Fiskeridepartementet (sjøfiske)
- Vegdirektøren
- Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer
- Norges geologiske undersøkelser
- Norges Bondelag
- Norges Naturvernforbund

- Norges Jeger og Fiskerforbund
- Norske Turistforeningers Forbund
- Fylkesmenn
- Berørte kommuner
- Elektrisitetsdirektoratet

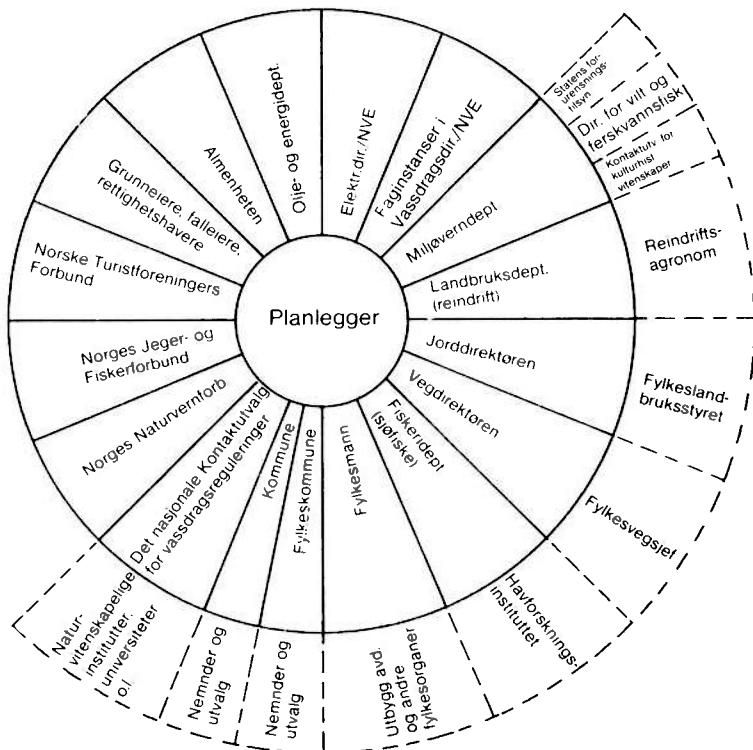
Samtidig går det brev til søkeren med melding om tidligste tidspunkt for innsending av søknaden - ved større saker gjerne ett år.

Fristen for uttalelse fra interesserter er vanligvis 6 måneder.

Miljøverndepartementet formidler meldingen til Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk og til representanter for de kulturhistoriske interesser ved vassdragsreguleringer. Det gjelder særlig de arkeologiske interesser, og de enkelte universiteters fagavdelinger trekkes inn her.

TRINN 2

Aktivt samarbeid mellom planlegger og berørte interessegrupper.

Nødvendig kontakt med NVE/Vassdragsdirektoratet.

Kopi av korrespondanse mellom partene sendes NVE/Vassdragsdir. i den grad det ansees nødvendig eller hensiktmessig.

Det forutsettes at det under planleggingsfasen foregår et aktivt samarbeid mellom planlegger og berørte interessegrupper. Det er videre viktig at ønsker fra de berørte interessegruppene side om utredninger og undersøkelser blir fremsatt tidligst mulig i planleggingsfasen. Begge parter bør i nødvendig utstrekning ta kontakt med Vassdragsdirektoratet for avklaring av aktuelle tvilsomspørsmål i forbindelse med planleggingen og eventuelle utredninger og undersøkelser.

Oppstår det uenighet mellom partene m.h.t. undersøkelser og deres omfang, forelegges spørsmålet for Vassdragsdirektoratet

som avgjør saken ut fra bestemmelserne i lovens § 5 (hva en søknad skal inneholde av opplysninger o.l.) og/eller lov om vern mot vannforurensning § 9. Forut for sin avgjørelse vil Vassdragsdirektoratet i alminnelighet samrå seg med Miljøverndepartementet, Kontaktgruppen til koordinering av vassdragsundersøkelser o.a. alt etter sakens natur.

Reguleringslovens § 5 h krever at søknaden følges av en vurdering av de uttalelser som er kommet inn etter forhåndsmeldingen. Praksis viser at planen som legges til grunn for søknaden, også tildels i betydelig grad er tilpasset andre brukerinteresser.

TRINN 3

2. SØKNADSFASEN

Konsesjonssøknaden sendes til NVE-Vassdragsdirektoratet og behandles her av Vassdragsavdelingen. Den skal inneholde en rekke opplysninger som er nevnt i reguleringsloven. Bl.a. skal den inneholde en fullstendig plan med nødvendige oversiktskarter, målinger, forklaringer, tegninger og beregninger, herunder også opplysninger om kraftbehovet i søkerens forsyningsområde, samt om de elektriske anlegg som forutsettes bygget i forbindelse med vassdragsutbyggingen. Søknaden skal presenteres i en oversiktig form og bl.a. vedlegges et sammendrag som dekker behovet for informasjon til mer perifert berørte.

Når søknaden er funnet å være fullstendig nok til at de interesserte kan uttale seg om virkningen på sitt område, blir den kunngjort i Norsk Lysingsblad og i lokalpressen. Den blir sendt de berørte kommuner og fylkesmannen.

Fylkesmannen foregger søknaden for:

- fylkeskommunen
- fylkesfriluftsnesnnda
- fylkeslandbruksstyret
- fylkesskogrådet
- andre interesserte

Dessuten blir søknadsdokumentene lagt ut til gjennomsyn for interesserte på passende

offentlige kontorer i distriktet og ved NVE's kontor i Oslo. Olje- og energidepartementet får et eksemplar av søknaden til orientering.

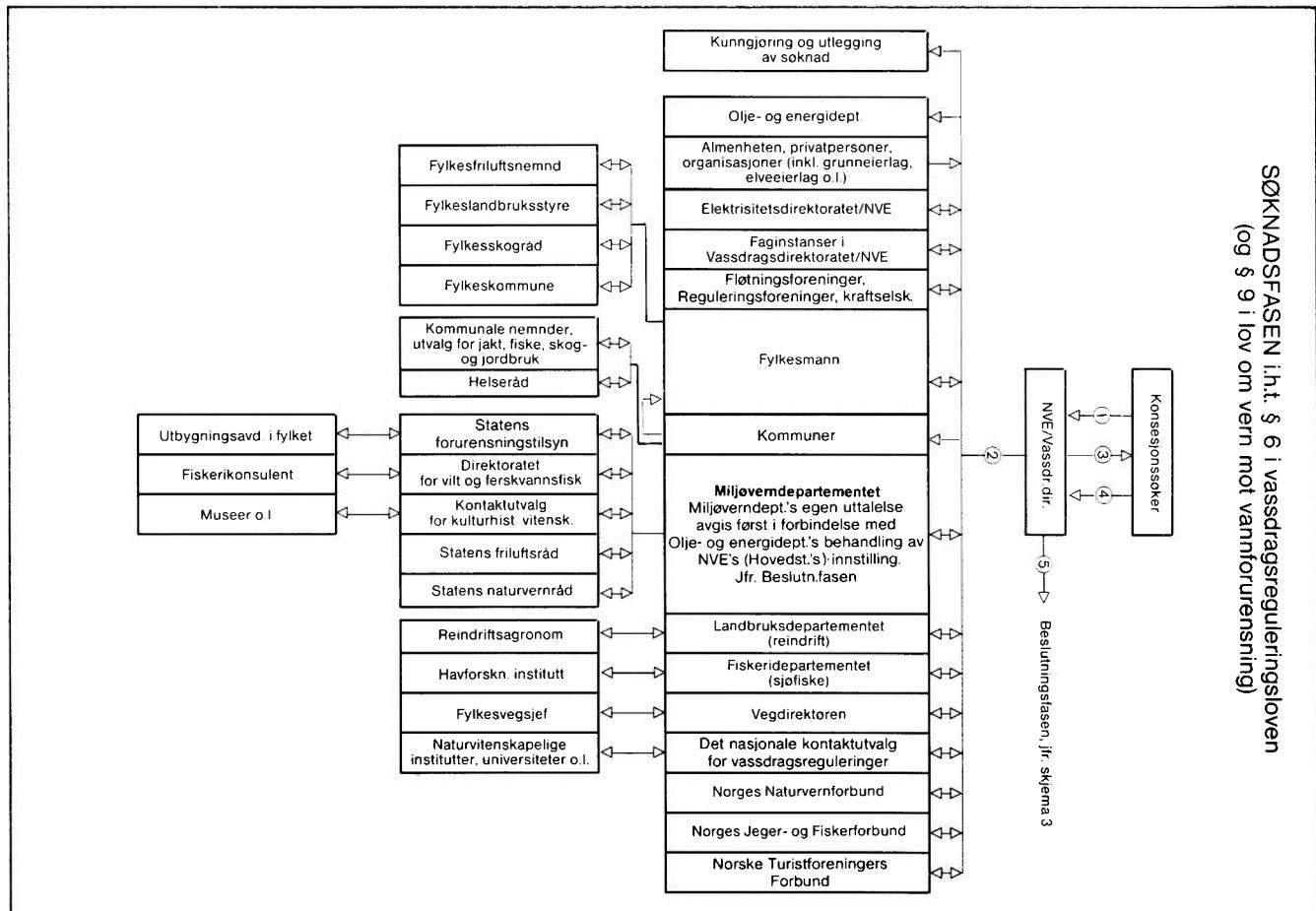
Søknaden blir dessuten sendt til Miljøverndepartementet og dette departementet innhenter uttalelser fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk og fra Statens forurensningstilsyn. Landbruksdepartementet får saken oversendt dersom reindriftsinteresser blir berørt. Fiskeridepartementet får søknaden til uttalelse når sjøfisket blir berørt.

For øvrig varsles ved gjenpart av kunngjøringen de samme institusjoner som ved forhåndsmeldingen - dersom de ikke nå får søknaden til uttalelse. I tillegg kommer Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar.

Etter reguleringsloven skal det i kunngjøringen settes en frist på minst tre måneder for alle som vil uttale seg om saken. For kommuner som får saken tilsendt direkte, gjøres denne frist vanligvis ikke gjeldende i første omgang. Om nødvendig vil en imidlertid kunne komme tilbake til spørsmålet senere.

Søknaden fordeles til Vassdragsdirektoratets øvrige fagavdelinger - det vil i første rekke si Hydrologisk avdeling m/Iskontoret, Natur- og landskapsavdelingen, Avdelingen for vasskraft-

**SØKNADSFASEN i.h.t. § 6 i vassdragsreguleringsloven
(og § 9 i lov om vern mot vannforensning)**

undersøkelser, og i noen tilfeller også til Forbygningsavdelingen. Vassdragsdirektoratet foretar den faglige vurdering av søknaden parallelt med distrikts behandling og som en fortsettelse av denne.

Under hele søknadsfasen fungerer Vassdragsdirektoratet som det koordinerende ledd, og alle vesentlige henvendelser skal gå gjennom dette direktoratet.

Vassdragsdirektoratet foreleg-

ger alle innkomne uttalelser for søkeren til bemerkning. Resultatet av distriktsbehandlingen blir ofte en endring av regulerings/utbyggingsplanen. Denne endring kan bare gå ut på innskrenkninger i forhold til den opprinnelige søknad. Dersom den består i utvidelser av noen del - f.eks. større regulering av et vann enn omsøkt - må distriktet uttale seg på ny om dette.

3. HELHETSVURDERINGS- OG BESLUTNINGSFASEN

Ved regulerings- og utbyggings-saker der vesentlige interesse-motsetninger forekommer, foretar NVE's hovedstyre sammen med Vassdragsdirektoratet en befaring av regulerings-/utbyggingsobjektet før innstilling til Olje- og energidepartementet utarbeides. Det holdes samtidig åpne møter der interesserte kan uttale seg.

Når saken foreligger fullt utredet og supplert med de forskjellige interesseorganers vurderinger, begynner helhetsvurderingen. Vassdragsdirektoratet legger fram for hovedstyret et utarbeidet forslag til innstilling.

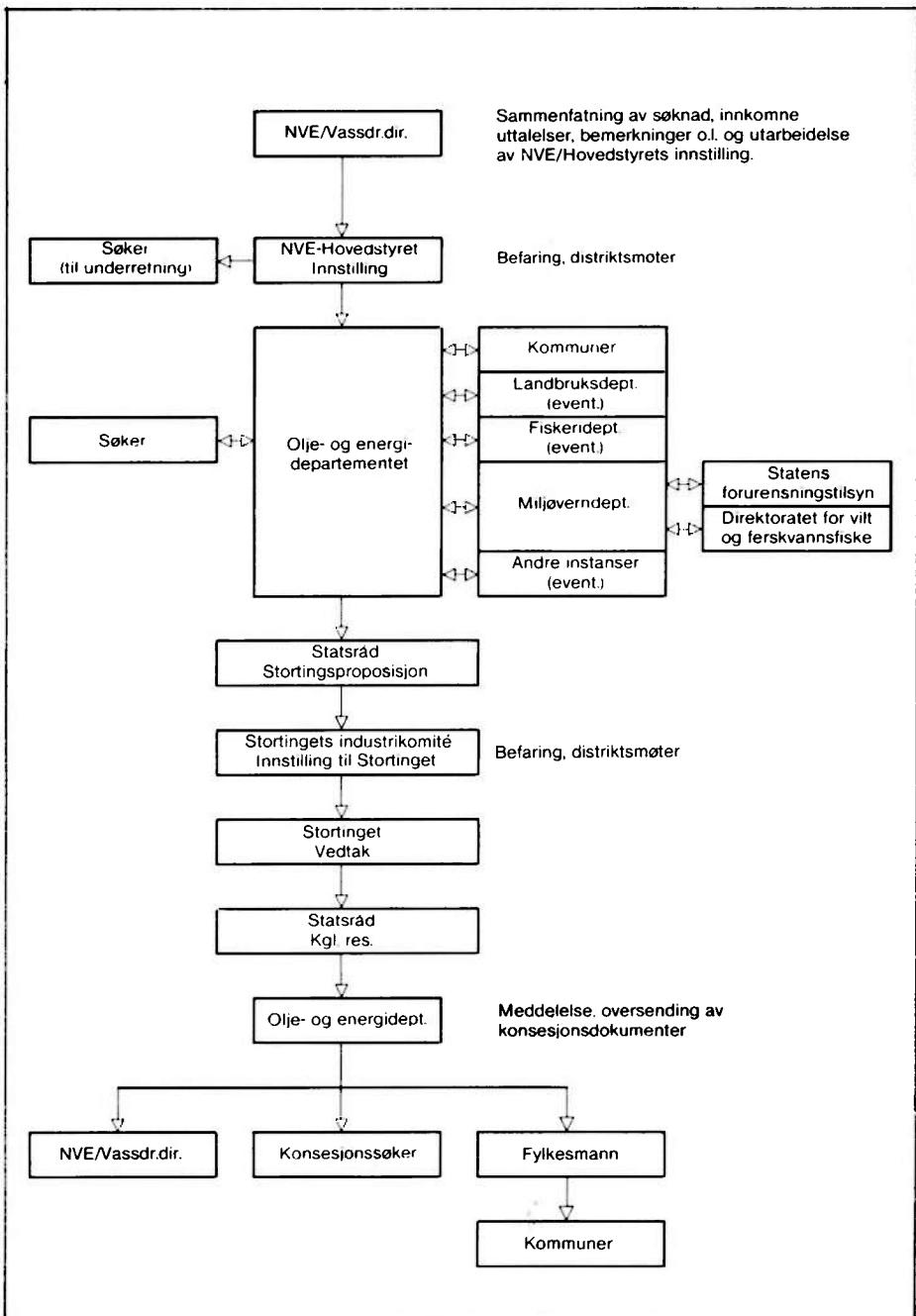
Vassdragsdirektoratets forslag er et dokument som består av en sammenfatning av søknaden, innkomne uttalelser og utredninger og direktoratets egne merknader

og konklusjoner samt eventuelt forslag til konsesjonsvilkår. En viktig del er også utarbeidelsen av forskrifter for manøvrering av reguleringsanleggene - det såkalte manøvreringsreglement.

Når Vassdragsdirektoratets forslag er ferdigbehandlet av hovedstyret, går vedtaket som hovedstyrets innstilling til Olje- og energidepartementet. Samtidig får søkeren innstillingen til orientering.

Det er først nå at saken er ferdig utredet slik at helhetsvurdering kan foretas.

Olje- og energidepartementet sender innstillingen til kommunene til ny uttalelse og til andre berørte departementer og legger deretter saken fram i statsråd. For større reguleringssaker fattes endelig vedtak av Stortinget.

BEHANDLINGSTID

Behandlingstiden varierer sterkt med sakenes omfang. Saker etter vassdragsloven går raskest og avgjøres normalt etter ½–1 år. Saker etter reguleringsloven vil vanligvis trenge 1 år i planleggings-

fasen, 1 til 2 år i søknadfasen og 1 år i helhetsvurderings- og beslutningsfasen. Det er eksempler på betydelig lengre behandlings-tid – samlet ca. 5½ år – og kortere – samlet ca. 1 år.